

Učiteljski Tovariš

Stanovsko politiško glasilo UJU — Poverjeništvo Ljubljana.

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Francišanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Neprankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrti. Naročnina letno 60 Din, za inozemstvo 80 Din. Člani pos. UJU plačajo list s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davek posebej. Pošt. čk. rač. 11.197. Telefon 3112.

Gmotni po ožaj rode- žels ega učitelstva.*

V času, ko se kujejo zakoni s katerimi se nam odmerja naš kruh morda za daljšo dobo bi bilo pač umestno in zelo potrebno, da se oglasimo i mi, ki nam je naloženo najtežje delo v našem poklicu z največjim trpljenjem in odrekanjem — mi — podeželsko učiteljstvo.

Zakaj ta povdarek. Res, da ni razlike med učiteljstvom ne po študiju, ne v organizaciji; v teh dveh točkah smo enaki. Vsi smo usposobljeni za isto delo, vsi smo tudi enakovredni člani stanovske organizacije — v tej celo steber — toda v kljub vsemu smo mi po deželani nekaki pastorki našega stanu.

Mislim namreč na te razne razrede, po katerih se nam odmerjajo draginjske doklade in stanarine. Pretehtajmo razloge, ki upravičujejo, da prejema učitelj na deželi nižjo draginjsko doklado kot njegov enako stari tovariš v mestu! Edini stvarni razlog je ta, da je določeno šablonsko »v tem kraju pripada ta draginjska doklada, v tem pa ta«. In nihče ne smatra za potrebno pretehtati in ugotoviti kakšna je dejanska razlika v življenjskih potrebah. Če bi ugotovili to, bi se pokazalo ravno nasprotno.

Predvsem podčrtam dejstvo, da so naši prejemki skrajno pičli v splošnem. Pribijem pa tudi, da se danes na deželi ne živi niti za eno paro ceneje in ne lažje kot v mestu, ampak nasprotno, ker ni niti prilike postranskega zaslužka. In čim oddaljenjši je službeni kraj, tem dražje živiš. Samo par primeri:

a) Hrana:

Vse življenjske potreščine: meso, mast, olje, riž, sladkor, celo krompir in fižol je v zadnji gorski vasi po isti ceni kot v Ljubljani, Celju ali Mariboru — samo še kvalitativno slabše vsako zase nekatere stvari pa so celo dražje. Abonirana hrana je precej dražja in slabša po deželi kot v mestu. Do čim dobiš n. pr. v Celju dobro abonirano kosilo za 7-50 Din s kruhom, ga plačuje učiteljstvo po (deželi) vaseh po 10 Din brez kruha, pač pa z večjim refrenom: »vsak dan krompir, vsak dan krompir, od nedelje do nedelje!«

b) Obleka:

Mar porabimo iste na deželi po umazanih, neprimernih šolskih lokalih manj kot v mestu? In kje si bolj izpostavljen kritiki? Preprosto ljudstvo, preprost otrok sodi še bolj po obleki kot v mestu in nikoli ne boš nikjer tako hitro izgubil ugleda zaradi svoje zunanosti kot ravno na deželi. Čevljev po trga podeželski učitelj ravno še enkrat toliko zaradi slabih in dolgih poti.

* Poročilo Litijskega učiteljskega društva.

c) Stanovanje:

Poglejmo še to! Ljudem na deželi ne pride niti na um, da bi pokazali učitelju ali učiteljici kadar išče ta stanovanje, kaj drugega kot podstrešno luknjo, ki največkrat ne zasluži imena sobica. Poznam slučaje, ko stoji cela nadstropja parketiranih sob prazna, učiteljstvo pa se stiska v podstrešju. Zakaj? »Te sobe so za kakega boljšega gosta.« To se pravi, kdor jih lahko plača. Vsak že v naprej ve, da učitelj ali učiteljica težko plača preko 100 Din mesečno za prazno sobo.* Da bi dobila učiteljica sobo ali recimo stanovanje s kuhinjo, na kar bi imela pač kot človek pravico, to bi se smatralo za neumnost. Če pa se slučajno kateri posreči, da dobi stanovanje, ni prav nič ceneje kot v Ljubljani.

d) Zdravje in bolezen:

Če zbolí tovariš v mestu, ga odpelje, če ni drugače — rešilni voz v bolnico, in ga ne stane nič. Isti slučaj obolenja stane podeželskega učitelja par sto dinarjev: zdravnik, kategera moraš poklicati, voz do kolodvora itd. V najslabšem slučaju pa zdravnika niti ne

* V mestu je soba od 500 do 800 Din, stanovanje od 800 do 1500 Din mesečno.

upaš klicati — ker imaš prazen žep! Vsak slučaj bolezní stane na deželi gotovo 100% več kot v mestu, ko je vse pri rokah.

e) Izobrazba:

Ako nečeš izostati vsaj za dnevne novice in tok časa, naročiš si vsaj dva mesečnika, to je 50 Din mesečno. Najdejo te pa še vsi založniki, ki vedo, da trpiš duševno lakoto tam za gorami in ti delajo skomine po lepem čituvu. V časopisu je objavljen koncertni in gledališki program. Vse le za skomine. Kje imaš denar, da bi ga trosil še za knjige, koncerte, gledališča. Za vstopnino bi še, ali pot do tja, prenočišče itd.

Ali je čudno, če se poraja misel — glej tovariš v mestu ima vse to na razpolago, kar bi mene stalo X Din.

Vse to so razlogi, da je upravičeno zahtevati enake draginjske doklade za vse učiteljstvo, ker je že zdavnaj minul čas, ko je bilo življenje na deželi ceneje kot v mestu.

Za izredna odročna službena mesta, kjer imajo službujoči res izredno drage življenjske razmere vsled oddaljenosti, pa naj se nakažejo posebne doklade.

Ako se že morajo odrediti vsem ugodnostim, naj imajo vsaj za to primerno doklado.

Načela službene pragmatike.

Dne 17. marca je odbor Zveze sklenil, da se kot skupno načelno stališče vseh v Zvezi državnih nameščenecv za Slovenijo v Ljubljani organiziranih strokovnih društev odobri naslednja načela:

A. Splošno.

1. Službena doba znašaj od 30 do 35 let, oziraje se pri tem na izobrazbo in napornost službe.
2. Pravica do pokojnine se pridobi najkasneje po pretku 10 let efektivne službe.
3. V službi onemoglemu nameščencu se prišteje 10 let za odmero pokojnine.
4. Reaktivacija na nižji položaj ni dopustna.
5. Dobro kvalificiranim služiteljem naj se nudi možnost, da napredujejo v skupino zvančnikov, zvančnikom pa v skupino nižjih uradnikov.
6. Ocena naj se glasi: odlično, dobro, povoljno, slabo.
7. Strokovni izpiti naj se načeloma polagajo na sedanjih banovinskih uprav.
8. Sistemizirana mesta naj se ne zasedajo z dnevičarji.
9. Ob novi prevedbi naj se izravnaajo na vzgor neenakosti in zapostavljenja iz prevedbe iz 1923. leta.

B. Prejemki.

10. Prejemki državnih nameščenecv so sestavljeni iz osnovne in položajne plače ter stanarine. Draginjske doklade odpadejo, sedanje draginjske razmere pa se upoštevajo pri odmeri plače in zlasti stanarine.

11. V prvi razred stanarine naj se uvrsti tudi mesto Maribor in Murska Sobota.

12. Omožene državne nameščenke dobivajo polne prejemke.

13. Po smrti aktivnega ali upokojenega državnega nameščenca se izplača svojem ali oskrbovalteljem brez formalnosti in omejitev posmrtnina v znesku polnih trimesečnih prejemkov.

14. Zadnji aktivni prejemki gredo do konca onega meseca, v katerem je dobila pristojna blagajna nalog za izplačilo pokojnine.

15. Nameščenec ali upokojenec ni dolžan povrniti prejemkov, ki so se mu brez njegove krivde pomotoma izplačali.

C. Ugodnosti.

16. V mestih, kjer je večja draginja življenja, naj se iz javnih sredstev podpirajo nabavljalne in stanovanjske zadrage.

17. Predujmi na plače naj se zopet uvedejo.

18. Državnim nameščencem in upokojencem gre na državnih prometnih napravah 50% popusta na voznih cenah brez omejitve, rodbinam nameščenecv in upokojencev pa isti popust 12krat na leto.

19. Nameščencem in upokojencem ter njihovim rodbinam gre brezplačno oskrba v vseh javnih bolnicah; kjer so različni oskrbovalni razredi, gre uradnikom II. razreda.

20. Zdravniška izpričevala ki jih rabi državni nameščenec po tem zakonu, so takse prosta; izdajajo jih državni (banovinski) zdravniki brez pravice do honorarja.

21. Nižji nameščenci naj dobijo za izvrševalno službo brezplačno službeno obleko.

D. Pokojnine.

22. Pokojnina znaša po dovršeni službeni dobi 100% zadnjih celokupnih prejemkov.

23. Pokojnine se izenačijo in se zvišajo avtomatsko, če se zvišajo prejemki aktivnih nameščenecv.

24. Ako je bil nameščenec upokojen po najmanj 20 letih efektivne službe, je njegov zasebni zaslužek ali dohodek iz premoženja brez pravnega pomena za izmero pokojnine.

25. Pokojnina se izplačuje v polni izmeri tudi v inozemstvu, ako obstoja v tem oziru reciprociteta z dotično državo.

26. Vsi državni upokojenci, ki imajo zakonito pravico do pokojnine, se po službeni dobi in po položaju, ki so ga imeli v aktivni službi, prevedejo na prejemke novega zakona.

27. Ako je bil nameščenec vsled bolezní več kakor eno leto odsoten od službe, se začasno upokoji, trajna upokojitev pa sledi, ako se delazmožnost ne povrne v teku naslednjih petih letih, ali če je bolni nameščenec dosegel 60. leto starosti.

Prednjo spomenico je Zveza predložila vsem odločujočim činiteljem s prošnjo, naj v njej vsebovana načela upoštevajo pri končni redakciji novega uradniškega zakona.

Prva seja banovinskega šolskega odbora Dravske banovine.

Ze v eni zadnjih številčk smo začrtali našo logo, ki jo je dal banovinskemu šolskemu odboru novi zakon o narodnih šolah.

Dne 20. marca 1930. je imel banovinski šolski odbor prvo sejo.

Predsednik, podban g. dr. Pirkmajer je očrtal nalogo banovinskega šolskega odbora z ozirom na splošno upravo, šef za narodno šolstvo g. dr. Kotnik je pa očrtal posle banovinskega šolskega odbora z ozirom na novi zakon o narodnih šolah.

Odnosi banovinskega šolskega odbora z ozirom na srednje šolstvo so le splošnega značaja in ne tangirajo proračunov za srednje šole.

Ožji odbor.

Izvoljen je bil sledeči ožji odbor: Predsednik pomočnik bana gosp. Otmar Pirkmajer, njegov namestnik načelnik prosvetnega oddelka g. dr. Dragotin Lončar, referent šef oddelka za osnovni pouk g. dr. Fr. Kotnik, člani pa so gg.: ravnatelj državnega moškega učiteljskega v Ljubljani Anton Dokler, inž. Viktor Skabrne in posestnik Anton Štrukelj.

V delokrog ožjega odbora spadajo sledeči posli:

Šolski proračuni.
Nadzor o pravilnem opravljanju šolskega premoženja, fondov ter predlogi banu.
Snovanje, spajanje in razdelitev šolskih občin in delitev premoženja.

LISTEK

Tretje leto Mladinske Maticе.

Mladinska Matica pripravlja svoje tretje publikacije. To se pravi, da ima že pripravljene za tisk in čaka samo še končnega rezultata subskribcije, da bo mogla določiti naklado. Ogledimo si malo te štiri sveže poganke, ki jih je poglalo letos to mlado literarno podjetje naše organizacije.

»Kresnice« bodo letos ne samo obsežnejše od lanskih, ampak tudi pestrejšje v čituvu in ilustracijah. Iz njihove bogate vsebine velja posebno omeniti poučni članek o našem dolenskem romarju Janezu Trdini za stoletnico njegovega rojstva. Trdina je bil eden tistih redkih pisateljev, ki so pisali iz naroda za narod. Po pravici ga prištevamo k našim največjim narodnim pripovednikom. Trdinov samonikli, krepki slog je močno vplival tudi na Cankarja in je tako posredno in neposredno silno obogatil naš jezik. Kljub vsemu temu je ostal Trdina skoro pozabljen ter je prav, da ga spozna mladina vsaj ob njegovem jubileju rojstva. Iz njegovih »Bajk in povesti o Gorjancih« prineso »Kresnice« eno najkrajših, pa nemara najlepših, da bodo naši mladi naročniki vsaj malo spoznali izredno moč in lepoto Trdinove večno sveže besede. Naše deklice bo dalje zanimal prijetno kramljajoč sestavek inž. C. Jegliča o negovanju nageljnov, našemu narodu že od nekdaj najljubših cvetov, s katerimi je prepletal mnogotere pesmi in ornamente. Zelo privlačen tudi za odrasle čitatelje bo sestavek, ki razlaga na lahko razumljiv način in s pomočjo nazornih slik posnetek in predvanje zvočnega filma. Da bo poleg literarnih prispevkov (Milčinski, Meško, Gaspari i. dr.) tudi pester mozaik poučnega in zabavnega

drobiža in nova naloga za nagrado, tega niti ni treba še posebej podčrtavati. Skratka: »Kresnice« bodo tudi letos prinesle vsakemu nekaj in bodo nudile najlepše razvedrilo v počitnicah.

»Vijolica Vera« je naslov izvirne povesti Radivoja Reharja, ki izide kot druga knjiga letošnjih publikacij. Njeno dejanje ne poteka iz usodnih zapletljajev človeškega nehanja, ne sega preko zemlj in oceanov ter ostaja daleč od šumnega življenja. Rehar je zajel iz skromne pedi zemlje, ki jo najdemo na vsaki gozdni jasi in na še tako neznanem travniku, ob slehernem kolovozu in ob najpohlevnejšem potoku, skratka: kjer koli na tem lepem, zelenem svetu. Naši mladini, ki dostikrat nima ne oči ne sreča za utrip najnežnejšega stvarstva: ljubkih cvetic in drobnih žuželk, se bo razgrnil v tej povesti čisto nov svet. Spoznala bo na docela nevsihljiv način, da ni samo človek tisti, ki ga kuje večna usoda na svojem naklu, marveč je to tudi najpreprostejši cvet in najneznatnejši hrošč, ki jima je baš človek kot edino razumno bitje dostikrat najhujši rabelj. V »Vijolici Veri« bo marsikdo zagledal svoj lastni obraz in svojo lastno dušo, kakor tega ne premore še tako lep ali pa še tako trd nauk. Brez dvoma je to delo poleg odličnega čitva tudi odlične vzgojne vrednosti. V naši mladinski literaturi nimamo enakega in bo zato z »Vijolico Vero« izpolnila Mladinska Matica prav občutno vrzel. Knjiga, ki je ne bo nihče odložil, dokler je ne bo prebral do konca, bodo poživljale originalne vinjete in ji dajale še več privlačnosti. Prav posebno se je bodo razveselile deklice.

Pod grajskim jarmom« se imenuje tretja knjiga, ki je realne vsebine in jo je napisal odlični slovenski publicist Fran Erjavec. V njej bo spoznala mladina verno očrtane tegobe našega naroda iz njegove najtemnejše dobe, ko ga je davil grajski jarem.

Imamo sicer precej zgodovinskih del, ki obnavljajo to žalostno poglavje še obširneje in bolj učeno kakor ta Erjavčeva knjižica, pa baš to je tista ovira, ki ne dovoli priproste mu bralcu, da bi se s pridom razgledal na našo preteklost. Kdor pa preteklosti ne pozna, ne zna in ne more ceniti sedanjih prilik tako, kakor je to potrebno. Erjavec je zgoštil obširno zgodovinsko snov na najpotrebnejšo mero in izločil iz nje vse, kar ni bistvenega. To, kar nam podaja v svoji knjižici, je najčistejši destilat slovenske preteklosti z aromo priljudnega pripovedovanja, ki ni nikjer suhoparno in nikjer vsiljivo. Knjige ne bo prebral rad samo otrok, ampak tudi odrasli ter bo služila kot izvrsten učni pripomoček tudi učiteljstvu kakor so bili to Škuljev »Sadjarček«.

Četrta knjižica, namenjena najmlajšim, bo prinesla prevod najlepših Grimmovih pravljic, teh večno svežih biserov svetovne mladinske književnosti. Da jim bodo dale Gasparijeve ilustracije še posebno prikupno obeležje, o tem je lahko vsakdo prepričan, kdor ve, kako zna to napraviti mojster Maksim. S prevodom je sicer res ponavadi tako, da le redkokdaj uspe v tujem okolju. Mladinska Matica se je tega zavedala in razpisala lepo nagrado za primerno domače delo, ki ga pa žal ni dobila. Zato je morala seči po prevodu. Da si je izbrala v to baš Grimmove pravljice, ki smo jih tudi mi svojčasa s pridom prebirali, čeprav slabo ponašene, je storila najboljšje, kar je mogla storiti. Prevod je oskrbel Julij Slapšak in kdo ne pozna njegovih prijetno kramljajočih spisov »Mišjakovega Julčka«! Ti so nam porok, da dobijo naši malčki v Grimmovih pravljicah čtivo, ki bo dihlo svežo domačnost kakor doslej le malokateri prevod v mladinskem slovstvu.

Tako torej: Knjige so pripravljene in obetajo lepo darilo naši mladini. Mladinska Matica bo tudi letos v polni meri izpolnila

svoje poslanstvo. Za borih 10 Din bo nudila svojim naročnikom zares izbranega čtiva, ki se ga bo vsakdo vzradostil. Njena drobna in prikupna knjižnica se bo obogatila s štirimi novimi deli trajne vrednosti in se se približala prvemu tucatu njenih izdanj, ki hranijo v sebi že lepo duhovno premoženje. Za naše majhne prilike je to bogastvo, na katerega smemo biti po pravici ponosni.

Kdo je ta »smemo«? — V prvi vrsti slovensko učiteljstvo, ki je v svojo požrtvovalno agitacijo omogočilo realizacijo te plemenite zamisli. Ali mu more ob tem še kdo očitati kulturno revščino? V Matičnih publikacijah imamo argument, ki bi do kraja osmešil tako sodbo! Zato je dolžnost vsakega tovariša in tovarišice, da tega dragocenega argumenta ne da več iz rok, da skuša vsaj obdržati dosedanje število naročnikov, ako ga ne še dvigniti! »Naš rod« ne sme biti pri tem nikaka ovira. Iz dosedanjih naročil mnogih šol je razvidno, da to tudi ni, ker je na njih število matičnih naročnikov celo znatno naraslo. Res so trdi časi za marsikatero očeta in mater. Toda z dobro voljo bo le redki tisti, ki bi ne mogli svojemu otroku privoščiti lista in publikacij, to je borih 20 Din na leto. Treba mu je le dopovedati, kako visoko se obrestuje ta mala glavčina. Tako so storili tisti tovariši in tovarišice, ki letos niso umanjali z naročili matičnih knjig. Tako naj store še drugi! Ni zadosti, da vprašaš otroka, ali bo prinesel naročnino in da mirno kvitira njegov izgovor. Tvoja prava požrtvovalnost prične šele tam, ko je treba reči dobro in prepričevalno besedo roditeljem. Šele potem, če to ne zažleže, si pred lastno vestjo prost očitka, da nisi storil svoje dolžnosti.

Zadnji dnevi teko, ne zamudi jih!

—az—

Pošljite naročilnice za 5 številko „Našega roda“.

UČITELJSKA TISKARNA V LJUBLJANI

REGISTROVANA ZADRUGA Z OMEJENO ZAVEZO

VABILO

na

XXVII. REDNI OBČNI ZBOR,

ki bo

v nedeljo, dne 13. aprila 1930., ob 10. uri v Ljubljani
v dvorani mestnega magistrata.

DNEVNI RED:

1. Poročilo upravnega sveta o združnem poslovanju.
2. Poročilo upravnega sveta o računskem zaključku za leto 1929.
3. Poročilo nadzorstva o računskem zaključku in poslovanju upravnega sveta.
4. Predlog upravnega sveta o razdelitvi čistega dobička.
5. Volitev v upravni svet.
6. Volitev v nadzorstvo.
7. Slučajnosti. Posebni predlogi se morajo naznaniti upravnemu svetu vsaj tri dni pred občnim zborom.

Ako bi ta občni zbor ne bil sklepčen, se bo vršil v zmislu § 31 pravil pol ure pozneje v istem prostoru in z istim dnevnim redom občni zbor, ki sme brezpogojno sklepati.

Upravni svet.

Šolske knjižnice.
Materijalna podpora za znanstveno in pedagoško izpopolnjevanje učiteljstva.
Podpore za potovanja učiteljev in učencev.

Materijalne podpore za gospodinjstvo in gospodarsko-zadružne tečaje.

Skrb za zidanje novih šol in razširjenje starih.

Navodila glede poslovanja pri gradbah novih šol.

Banovinski prosvetni proračun.

Ker je banovinski proračun za prosveto že sestavljen, ga je banovinski šolski odbor vzel na znanje po predsednikovem naročilu, ki je pojasnil, da ga bo v bodoče izdelal banovinski šolski odbor, kar sedaj ni bilo mogoče.

Banovinski proračun priobčimo in izpregovorimo o njem pozneje.

Člani so osobito omenjali postavke za plačevanje katehetov iz banovinskega proračuna. Zastopniki učiteljstva narodnih šol so poudarjali potrebo plačevanja učiteljskih stanarin iz banovinskega proračuna. Na razna vprašanja, kako je kriti stanarine, če niso predvidene v proračunu, obstoja mnenje, da iz posojila, ki ga je kot primanjkljaj ustavit v bodoči proračun.

Cilj zakona je, da dobe učitelji naturalna stanovanja. Pri novih šolah jih povečini že imajo.

Velikost stanovanj in drugo bo predpisal pravilnik.

S strani zastopnikov učiteljstva narodnih šol se je pokrenilo vprašanje, da naj bi se iz sedanjih sreskih učiteljskih knjižnic ustanovila banovinska učiteljska knjižnica.

Gradnja novih šol.

Glede zidanja novih, oziroma razširjanja obstoječih šol se je vzel na znanje postopek komisionalnega odobranja ter so se v glavnem označile one šole, ki so najbolj potrebne novih poslopj, oziroma popravil. V vsej banovini bi treba v doglednem času preskrbeti nad 150 šolam primerna šolska poslopja.

Posebno zahteva tolmačenja § 32. zakona v narodnih šolah, kdo nosi komisijske stroške? Občine naj bi predlagale idejno skico v predprorabacijo, da se izvrše potrebne rekture preden se da napraviti končni načrt. Pravilnik za gradnjo šol mora vsebovati vse smernice glede postopka in popolno določiti kakšni morajo biti šolski prostori in učiteljska stanovanja. Banska uprava naj razpiše nagrade za idejne skice šolskih zgradb, ki bodo prirojene tako, da bodo ustrezale različnim pokrajinam, estetično ter značaju, kateremu ima služiti šola. Nadzorstvo je mogoče s strani gradbenega odseka le pri glavnih delih.

Analfabetizem.

Glede pobijanja nepismenosti so se storili sklepi, da se bodo ustanovile takozvane ambulantne šole po § 18., kakor jih določa novi zakon, in sicer to predvsem v srezih Murska Sobota in Dravograd.

Šole za defektno deco.

Iz poročila, ki ga je podal šef za osnovno šolstvo dr. Kotnik, je razvidno, da imamo v banovini duševno in telesno zaostale dece 1959, in sicer 1085 dečkov ter 874 deklic. Od teh obiskuje pomožne šole v Mariboru in

Ljubljani 169, gluho-nemnico v Ljubljani 95 in zavod za slepe v Kočevju 18 skupaj 282 otrok; v osnovne šole hodi 975, a 702 sta brez vsakega šolskega pouka. V tem pogledu so se storili sklepi, da se ustanovi najprej en zavod za duševno zaostalo deco za prvo in nujno potrebo ter ukrene vse potrebno ožji odbor.

Banovinski šolski fond.

Banovinski šolski fond naj bi dobil redne dohodke od šolskih glob, od taks gledališča in kina, volil in daril ter iz proračuna.

Banovinska zaloga šolskih knjig.

Nadalje so bili storjeni sklepi, ki bodo omogočili izdatnejše podpiranje zidanja in popraviljanja šol. Za zalogo šolskih knjig se bo izdelal poseben pravilnik in se bo naprosilo ministrstvo prosvete, da dovoli izdajanje učnih knjig za dravsko banovino v tej zalogi. Iz banovinskega šolskega fonda se bodo podpirali tudi revni učenci s šolskimi knjigami in učili.

Prevzem okrajnih meščanskih šol.

Za one meščanske šole, ki so jih doslej vzdrževali okrajni zastopi in okrajne blagajne, se je začelo preskrbelo v banovinskem proračunu, končno pa se bo to vprašanje rešilo z novim zakonom za meščanske šole.

Verske šole v Prekmurju.

Kot zastopnik Prekmurja je poročal g. župnik Baša o položaju verskih šol v Prekmurju.

Treba bo priti do ločitve imovine in jo prepisati na šolsko občino.

Kmetško-nadaljevalne šole.

Nato je predsednik poročal o kmetških nadaljevalnih šolah in jih toplo priporočal. Zanje je v banovinskem proračunu določena večja vsota.

G. predsednik je poudarjal, da ta šola ni strokovna, ampak v prvi vrsti vzgojno posklicna, ki gradi na osnovno šolskem znanju. Treba bo prirejati tečaje za izobrazbo učiteljev in učiteljic, ki naj bi delovali na teh šolah. V letu 1928/29. je bilo v dravski banovini 86 šol, in sicer 53 kmetško-nadaljevalnih s 1011 učenci in 33 gospodinjstvo-nadaljevalnih s 464 udeleženkami. V šolskem letu 1929/30. je vseh šol 112. Ta institucija deluje neposredno na vse, torej pomaga glavnemu cilju uprave, za ekonomsko povzdigo naroda.

Društvo učiteljic.

Društvo učiteljic je obhajalo lani tridesetletnico svojega obstoja. Ta jubilej je šel skoraj neopaženo mimo učiteljic, pretežna večina zanj ni vedela, mnogo jih je celo — zlasti mlajših — ki niti ne vedo, da to društvo sploh eksistira.

Iz tega je razvidno, da v društvu ni življenja, ki bi zajelo množico učiteljic in jo pritegnilo v svoj delokrog. Kljub skromni članarini, letnih 10 Din je število članic, v primeri s celotnim številom učiteljic, nizko in še te so, z nekaterimi izjemami, precej pasivne. O tem življenju se je ponovno razpravljalo na društvenih zborovanjih in se je iskalo izhoda v pozitivno, pa tudi v negativno smer, saj se je govorilo celo o likvidaciji.

Ker pa Društvo učiteljic nosi naše ime in še iz drugih vzrokov, se mi zdi, da njegova usoda ni le zadeva odbornice in članice, ampak vseh slovenskih učiteljic. Zato se mi zdi potrebno, da se o njem temeljiteje pomenimo in izvajamo potem posledice.

Najprej ugotovimo vzroke današnje krize društva. Na zborovanjih se je najbolj poudarjalo nezanimanje za to društvo med učiteljicami. Toda to — po mojem mnenju — ni glavni vzrok. Zanimanje je namreč treba v masi vzbuditi kar bi storile agilne in zavodne tovarišice — če bi bile prepričane o eksistenčni potrebi tega društva. Tega pričanja pa ni, ampak nasprotno. Društvo učiteljic smatrajo za neaktualno za cepljenje sil spričo skupne organizacije UJU, kjer imamo tudi me učiteljice svobodnih forum za udejstvovanje, in sicer širši in zato važnejši in silnejši povdarek naših zahtev. To spoznanje je, po mojem mnenju, rodilo krizo v Društvu učiteljic in mu bo tudi izkopal grob.

Toda to se ne bo zgodilo še sedaj in se tudi še ne sme. Popolnoma pravilno je sicer naziranje o eni, edini, skupni organizaciji, toda praksa se je pokazala čisto drugačna od teorije in zato se mi zdi to društvo danes prav tako potrebno, kakor ob svojem pričetku.

Če pogledamo namreč naše udejstvovanje v UJU, se nam pokaže neugodna slika. Dve tretjini članstva tvorimo in imamo po svojem številu možnost odločilnega vpliva in pravico do vseh vodilnih mest. Namesto tega smo se pa uveljavile sledeč: 1 članica ožjega sosveta (tovarišev 12), samo dotična v širjem sosvetu, ki šteje 45 članov, tri v centralnem odboru, nekaj društvenih tajnic, blagajničark in odbornic in nekaj članic odsekov, nekoliko predavateljic in nekatere redke, ki se aktivno udeležujejo društvenih zborovanj.

Iz raznih vzrokov prepuščamo ves stanovski boj tovarišem in celo tedaj, kadar imamo lastne in različne potrebe od njihovih. In ne samo to. Za organizacijska vprašanja se tako malo zanimamo da nam je tudi borba, ki jo vodijo tovariši odijozna. Ne vidimo načel, ampak pritrujemo lepim besedam, mnogokrat v lastno škodo in v oviro napredku organizacije.

Brez zamere, tovarišice! Nisem napisala tega zaradi kritike, hotela sem samo dokazati, da smo, iz raznih vzrokov, v skupni organizaciji tako pasivne, da ne moremo vzdržati trditve da bi bilo udejstvovanje v Društvu učiteljic cepljenje sil. Zdi se mi, da nam je prav zaradi te pasivnosti in njenih škodljivih posledic potrebno torišče, kjer bi odpadel marsikateri vzrok našega molka, kadar smo med tovariši.

Res je namreč, da imamo poleg skupnih stanovskih potreb in nalog, še svoje lastne, o katerih se razgovarjamo najlažje, če smo same med seboj. Koliko skritega trpljenja, izvirajočega iz zapostavljanja v stanu in v socialnem življenju privre na dan na takih sestankih v upanju na razumevanje, uteho in nasvet!

V nekaterih društvih so tovarišice že spoznale potrebo medsebojnega združevanja in prakticirajo ob priliki skupnih zborovanj, še svoje lastne sestanke. Toda to delo bi moralo biti sistemizirano in na podlagi skupnega programa. Ker ima Društvo učiteljic v svojem namenu obširen delokrog, bi bilo najpametneje, da pristopimo v čim večjem številu in prično, oziroma nadaljujemo, tu z delom, ki se nam zdi potrebno.

Da pa ne bomo nesporazumljena in da bi mi kdo ne očital feministične propagande in odtujevanja od skupne organizacije, moram še povedati, katero nalogo smatram najvažnejšo in ki daje prav za prav glavni pomen temu društvu.

Vzgjati široko plast učiteljic za brambo lastnih pravic za delo v organizaciji in med ljudstvom, dvigati torej samozavest, stanovsko zavestnost in socialni čut — v tem vidim eksistenčno upravičenost Društva učiteljic.

Nesmiselno bi bilo, postaviti v delovni program Društva učiteljic borbo za materialne koristi, ker tu imamo skupne interese s tovariši in jo moramo bojevati skupno z njimi v področju organizacije UJU, ki je močnejša. Pač pa bi se morale vzgajati za to borbo, da bi prihajale v UJU pripravljene, da bi ne bila značilna poteza učiteljice v organizaciji pasivnost, temveč zavednost in iniciativnost. Ta vzgoja bi bila v korist nam samim, ker bomo enakopravne šele tedaj, kadar si jo bomo izbojevale same. Koristila pa bi tudi tovarišem, ker se bo uveljavil naš stan po svoji vrednosti šele takrat, ko bo stala pretežna večina članstva v skupnem boju. Tedaj pa bomo znale uveljaviti v UJU tudi lastne zahteve in si pridobiti upoštevanje, do kakršnega imamo pravico po svojem številu.

Do tistega časa pa, tovarišice, združimo se v Društvu učiteljic in pozivimo njegovo delovanje!

L. K.

Naša gospodarska organizacija.

—g Članom Učit. Samopomoči. V teh dneh prejmete položnice za nakazilo članskega prispevka v znesku 16 Din, zakonski pari 31 Din, za zadnje tri smrtne slučaje, in sicer: 207. Ivan Klemenčič, Maribor, 208. Gustav Spetzler, Trebnje in 209. Marija Tramte, Kamnik. Dediči so prejeli 36.365 Din. Društvena uprava prosi vse člane, zlasti še one, ki imajo večje zaostanke, da nakažejo takoj potrebne zneske. — Novi priglasenci za U. S. naj nakažejo zneske za sprejemanje pristojbine. Kdor nima položnice, naj jo zahteva od društvene uprave. — Danes ima U. S. 2456 članov, posmrtnina znaša 12.280 Din.

Splošne vesti.

— Pri g. ministru prosvete. Predsednik UJU tov. Vlada K. Petrovič je posetil 18. t. m. skupno s predsednikom beograjske sekcije tov. Milanom Popovićem gospoda ministra prosvete in je ob tej priliki zaprosil g. ministra za pojasnila glede izdelave uradniškega zakona, glede učiteljskih doklad in stanarine, glede vprašanja šolskih nadzornikov, glede prireditve državne razstave med skupščino UJU v Beogradu. Govorilo se je tudi o učnih načrtih za osnovne šole in učiteljska. — Gospod minister je bil tako ljubezniv in dal za stopnikom učiteljstva vsa zaprosena pojasnila o gori navedenih zadevah.

— Uradniški zakon. Čitateljem našega lista, kakor tudi druge uradnike, brez sumnje zelo zanima vprašanje novega uradniškega zakona. — Svoječasno je bilo objavljeno imenovanje specialne komisije za izdelavo tega zakonskega načrta in tudi to, da je Izvršni odbor našega udruženja o tej priliki posetil g. ministra prosvete in g. ministra pravde ter istočasno predal vsem merodajnim faktorjem posebno peticijo. Iz današnjega komunikacija izvršnega odbora je razvidno, da se izvršni odbor stalno interesira za to vprašanje. — V kolikor smo nadalje obveščeni se delo komisije na tem projektu nadaljuje in je zaradi tega prezgodaj govoriti o kakih definitivnih odlokih v tem oziru. Glede tega je bilo kakor znano, izdano službeno obvestilo, ki je demantiralo prejšnje in netočne vesti gotovih listov o tem vprašanju. — Ker podrobnosti tega dela še niso znane javnosti tudi mi ne moremo dati nikakih natančnejših informacij. — Edino, po tem, kar je še prišlo med javnost, se teži za tem, da bo novi zakon v kolikor mogoče čim jasnejši, prožnejši in enostavnejši. Skušalo se bo izvesti sorazmerno in pravično materialno razvrščanje vsega uredništva. — (»Narodna Prosveta«).

— Za izboljšanje materialnega položaja učiteljstva. Dne 21. t. m. se je vršila skupna seja izvršnega odbora in beograjskega poverjeništa UJU, na kateri je bilo prisotnih približno 20 članov odbora. — Seja se je vršila zaradi reguliranja materialnega vprašanja učiteljstva osn. šol. Ob tej priliki sta predsednik udruženja tov. V. Petrovič in beograjski poverjenik tov. M. Popović obvestila odbornike o svojem obisku pri g. ministru prosvete ki sta ga napravila zaradi materialnega vprašanja učiteljstva in tudi zaradi drugih za šolo in učiteljstvo važnih vprašanj. — Na predlog odbornika tov. Rabrenovića in po izčrpi debati se je skupna seja zedinila na sledeče zahteve: 1. Da se učiteljska stanarina, predvidena po sedanjem zakonu o narodnih šolah, v celoti realizira z državnim proračunom. 2. Da se na isti način kot se regulira materialni položaj ostalega uradništva, uredi to tudi za učiteljstvo in 3. da posetijo zaradi vsega tega tov. V. Petrovič, M. Popović, M. Vujanac, J. Krljevič, Petrija Simić in D. Milanović vse merodajne faktorje, predvsem pa g. ministra prosvete in jih seznanijo z učiteljskimi zahtevami v smislu sklepa te seje.

— † Wesiak Franc, učitelj v pok. V prijaznem kraju Orešje ob levem bregu Drave, uro hoda od Ptuja, je na svojem posestvu v soboto dne 22. marca t. l. po kratki bolezn na posledicah mrtvouda preminul učitelj v pok. Wesiak Franc v 80. letu svoje starosti. Kot učitelj-zastopnik je služboval pri Sv. Marjeti niže Ptuja in v Ormožu, od leta 1877. dalje pa ves čas to je 33 let, do njegove upokojitve leta 1910. pri Sv. Križu tik Rogaske Slatine. Bil je odlični učitelj in vzgojitelj ter iskren tovariš. Ob njegovi upokojitvi ga je odklikovala občina Sv. Križ pri Rogški Slatini s častnim občanstvom, Šmarsko-Rogaško učiteljsko društvo pa s častnim članstvom. Naj v miru počiva!

— Tovariši in tovarišice deške in dekliške šole v Trbovljah so v soboto, dne 15. marca 1930. hospitalirali pri tov. D. Bitencu v Leskovcu pri Krškem. — Po hospitalitaciji se je vršil tozadevni razgovor, kojega se je udeležil tudi sreski referent g. L. Levstik. Po skupnem konsilu, ki je poteklo v tovariškem razpoloženju, so se poslovili Trboveljčani v največjem zadovoljstvu od tamošnjih kolegov. Tovarišu Bitencu pa še enkrat iskrena hvala!

— Odhod pevskega zbora UJU na tursko po Čehoslovaški. Pevski zbor se je odpeljal iz Ljubljane v sredo 26. t. m. ob 12. uri z brzim vlakom. S pevskim zborom je šel tudi poverjenik Andrej Skulj ter skladatelj Emil Adamič, Janko Ravnik, Heri Svetel in Zlatko Grgošević iz Zagreba. Generalna skušnja je bila v torek 25. t. m. v Unionu. Prisostvovali so ji tudi čehoslovaški konzul g. dr. Resl in prosvetni šef g. dr. Lončar, poleg številnih glasbenih kapacitet. G. konzul je prišel tudi k odhodu zbora na glavni kolodvor.

DRAGO GORUP & Co.

LJUBLJANA
MIKLOŠIČEVA CESTA 14/II.

En gros. En detail.

Izdelava in prodaja
damske in moške
konfekcije. — Naročila po meri se izvršujejo hitro in točno

Pošljite naročilnice za Mlad. Matico, rok je zaključen s 1. aprilom.

— Slovenska šolska Matica v Ljubljani, Komenskega ulica št. 19. Našim gg. poverje-
nikom in poverjenicam ter vsemu učiteljskemu
prisku je tako rekoč že v navado, da izhajajo
publikacije Slovenske šolske Matice vsako
leto z veliko zamudo, to je vselej po preteku
nekaj mesecev, ko je leto, za katero so bile
knjige izdane, že zdavnaj preteklo. Nujna
potreba je, da se v tem pogledu napravi red
in se v bodoče držimo točno društvenih pra-
vil. Po § 5. teh pravil je plačati vsakoletno
članarino najkasneje do konca meseca junija
vsakega leta. Vsled navedenega se obračamo
do vseh svojih gg. poverjenikov in poverje-
nic z vljudno prošnjo, da pobere članarino za
l. 1930. že sedaj ob razdeljevanju knjig za
lansko leto. Enkratni izdatek 30 Din za troje
takih knjig, kot so n. pr. knjige za l. 1929.,
je tako malenkosten da ga bo prav lahko
utrpel sleherni član učiteljskega stanu. Mor-
da bi se dalo plačevanje olajšati tudi na ta
način, da bi matični člani plačevali članarino
pri svojem sreskem učiteljskem društvu v
mesečnih obrokih, recimo za l. 1930. po 10 Din
dne 1. aprila, 1. maja in 1. junija in zadeva bi
bila še tekom tekočega šolskega leta urejena!
Za letos izjemoma pričakujemo, da nam do-
stavijo gg. poverjeniki in poverjenice članske
sezname in članarino najkasneje do 15. sep-
tembra. Ker pade velik del časa do tega roka
v dobo velikih počitnic, zato prosimo gg. po-
verjenike in poverjenice, da uredijo zadevo s
člani šolske Matice, kakor zgoraj povedano.
že do konca tekočega šolskega leta. Opozar-
jamo izrecno še na to, da smatramo za člana
samo tistega, ki pravočasno izpolni svoje ob-
veznosti napram Matici. Zamudnike ne bomo
šteli za člane v nobenem slučaju in bodo
vsem tem novoizšle publikacije v kolikor jih
bo seveda še dobili, na razpolago samo proti
določenim knjigarniškim cenam, ki so raz-
vidne n. pr. letos v seznamu knjig na koncu
»Zbornika« za l. 1929. — Odbor.

Obleke kemično čisti, barva, plisira in
lika tovarna JOS. REICH.

RISALNA ORODJA kupite najbolje pri Fr. P. ZAJEC, optik
Ljubljana, Stari trg 9.

Stanovska organizacija UJU iz društev:

Vabila
= UČITELJSKO DRUŠTVO ZA SREZ
LASKO bo zborovalo v soboto, dne 5. aprila
1930. ob 8. uri dopoldne v osnovni šoli na
Zidanem mostu. Na dnevnem redu je poleg
običajnih točk strokovno predavanje o go-
jitvi cvetic, ki bo posebno zanimalo naše to-
varišice. — Odbor.

= NOVOMEŠKO UČITELJSKO DRU-
ŠTVO bo zborovalo v soboto 5. aprila 1930.
ob 10. uri dopoldne na deski osnovni šoli v
Novem mestu. Poleg običajnosti sta na dnev-
nem redu še referata tov. Tince Rodičeve
o gospodinskem nadaljevalnem šolstvu in
tov. Ivana Kržišnika o kmetijskem nadalje-
valnem šolstvu. Če bo pripušal čas, nam bo
še tov. France Zukovec podal nekoliko za-
nimivih smernic, kako si zasigurati uspeh v
šoli. Računam na polnoštevilno udeležbo.

Predsednik.
= SLOVENJGRAŠKO UČIT. DRU-
ŠTVO bo zborovalo v soboto, dne 5. aprila
t. l. ob 9. uri dopoldne v III. a razredu slo-
venjgraške osnovne šole po sledečem dnev-
nem redu: 1. Zapisnik zadnjega zborovanja.
2. Dopisi. 3. Referat tovarišice Dulerjeve
o Fleretovi »Naši prvi čitanki«. 4. »Ali šola
preveč zahteva od otrok.« (Tov. Mrovlje in
tovarišica Gobec). 5. Raznoterosti.

= PTUJSKO UČITELJSKO DRUŠTVO
bo zborovalo v ponedeljek, dne 7. aprila t. l.
v Ptuj v risalnici Mladike. Dnevni red ob-
sega za zborovanja predpisane točke. Razšir-
jen bo z referatom tov. Hasla o petju.
Odbor.

Poslano. In druga plat zvona?

Lasko, 13. marca 1930.
Članku z naslovom »Proračun in druge zadeve mestne
občine Lasko«, priobčenem v 23. šte. »Jutra« dne 29. januarja
1930., v katerem so predmet — lahko rečemo, dokaj oporečne
kritike tudi šolska bremena in število učiteljsva (zaradi
stanarin), naš služita v odgovor naslednji corrigendum in pri-
padajoči komentar:

1. Trditev — češ: »Samo dva razreda imata nad 40 otrok,
vsi ostali pa komaj 30 do 40, pa še to samo na papirju —
se glede »cikajočega« dostavka: »pa še to samo na papirju — za-
vrata kot neistinita, tembolj, ker se s takimi predbacitvami, javno
vrženimi med občane, izpostavljajo razmere na šoli v nekako

luč koruptnega stanja. Povedano bodi, da krije številčno za-
sedbo razredov § 51. novega drž. zakona o narodnih šolah.

2. Isto velja glede učiteljskih moči, o katerih trdi dopis-
nik, da jih je vsaj troje preveč. Li želi avtor dopisa morda
namigavati, da je prosvetna uprava v točki učiteljskih namer-
ačen v Laskem nekaj zagrešila, kar nemara ni v skladu s šolskim
zakonom?! — ali, da so mu vsaj tri nevshečne učne moči očitno
na poti — in in torej odveč?! Pojasnjujemo mu, da tvorilo
za določitev števila učnih moči in paralelke vsakoletni začetni
brojni stalež učencev, ki pa se jih seveda ne da z mehaničnim
dividiranjem tako razdeliti, da bi dobil vsak razrednik na vsaki
stopnji povsem enako število otrok. Mogoče bi znal ta problem
izvesti gospod dopisnik? Zakon in pa mi razredniki — ne.

3. Lahko se trdi, da spadajo proračuni laskke šole med
razmeroma zelo pičle, tako da jih je prosvetna uprava že dva-
krat zaporedoma zvišala — in ne morda znižala. Casopisni
besednik ekonomske nevolje v laski občini učiteljsvo torej
nikakor ni mogel ustreči s tonom in načinom, kakor je bil
očitek neznosnosti šolskih bremen serviran javnosti, — tembolj,
ker v vsej banovini in menda še čez ni bilo konstatirani niti
enega sličnega novinskega primera. Da se učiteljsvo ne bi
moglo čutiti prizadeto, bi bilo lahko ostalo edino-le pri lokalni
kritiki in občinski seji, kakor so ti drugi napravili; te pravice
ne more sp. občinskemu odboru seveda nikdo krati. Zeleni pa
bi od nekaterih merodajnih činiteljev vendarle in vsekakor neko-
liko več dokazov resnične dobrohotnosti. Boli nas namreč mar-
sikalj.

Piščev očitek neznosnosti šolskih — t. j. izrecno in ravno
šolskih bremen se nekako slabo rima z dejstvom, da je
občina Lasko smatrala baš letos, ko so občinske blagajne splošno
udarjene s pezo nenadejane soobtežitve po teh nesrečnih učitel-
jskih stanarinah, v zvezi vsemu za blaginjsko-možno, postaviti
v proračun za leto 1930. tudi izredno postavko 50.000 Din za
prenovitev bivše nemške šole, odnosno občinske hiše šte. 122.
Javna tajnost je, da je dotično poslopje designirano za ponovno
oživitev laskke posebne mestne osnovne šole, dasi je le
malo ljudi, ki se pripoznavajo k istinitni potrebi in presantnosti
te akcije; saj bi imela nova šola zaenkrat eksistenčne predpogoje
komaj za dvorazrednico — v primeri s sedanjo lepo sedem-
razrednico. Evidentno pa je tudi, da je matična A-šola zunanj
renovacija še bolj nujno potrebna, nego B-šola.

V svrhu propagande za navedeni nekako gosposko-eksku-
zivistični mestni šolski načrt je dopisniku seveda vsako prikladno
sredstvo dobrodošlo, ergo tudi to, da je treba proglasiti med
občani sedanjo šolo in baje prečestevilo njeno učiteljsvo
za kamen spotike z ozirom na dvačeno »neznosnost«,
resp. znosnost.

Tekom poslednjega decenija je izvedla laska šola — in to
na osnovi povsem privatne učiteljske iniciative — že dokaj
lepih (službenih in izvenšlužbenih) prosvetnih akcij; med drugim
je n. pr. ustanovila javno knjižnico, ki jo učne moči brez izjeme
stalno uporabljajo; s pogumom je šola pokazala uspehe svojega
dela opevovano na znotraj in na zunaj; pod vodstvom svojega
učiteljsva je stopala pred občinsko leto za letom s toli odlično
uspešni mladinski produkti, pestrimi prireditvami ter
narodno-patriotičnimi proslavami, kakor jih ne doživlja kmalu
kak kraj; saj je šlo prvotnemu glavnomu inicijatorju in aran-
žerju (t. j. sedanjemu upravitelju) v poprevratnih letih (osobito
do leta 1927.) resno za to, da z elitno prirejenimi šolskimi sla-
vnostmi, predstavami, skrbno gojenim prvovrstnim petjem itd. —
paralizira globoko ukoreninjeni predsodek med še mnogimi
nemško-orientiranimi Laskani — češ, da slovenska šola ne bo
mogla nikdar prav tekmovali z bivšo nemško glede korajže
za javne nastope, t. j. glede zunanje reprezentacije, sposobnosti
in delavalnosti učiteljsva ter oblihi uspehov. Posrečilo pa se je
takrat razbiti tudi to gloriolo česčenja spominov. Seveda
nekega dopisnika škoro nikdar nismo videli in ne vidimo med
posetniki teh prosvetnih in narodno-patriotičnih svečanosti, dasi
bi bilo prav umestno, ogledati si včasih šolsko, učiteljsko in
mladinsko delo (v interesu pravilne sodbe) tudi
pobliže in od svetlih strani, ne pa samo od negativnih in nepri-
jateljskih.

Sedanja skupna šola ima torej prav častno desetletje za
sabo. In kaj ji je v nagrado namenjeno? — Nekemu šibkemu
številcu v svoji domišljiji zelo močnih — a šoli malo prijaznih
ljudi — (pograbčih) s taktično dobrodošlostjo za ugodno in
oportuno priliko slabe volje pri prebivalstvu v pogledu učiteljskih
stanarin etc.) se je iz razlogov in sorazlogov, ki niso šele od
danes — in ki jih je napram našemu prav dobremu pregledu
zakulisne situacije nemogoče maskirati, — velikodušno zahtelo,
jo kratkoma zrušiti in razdvojiti. No — saj je tudi Krapnu
zadostoval ena sama silna roka, da je dvignil svojo nerodno
koblico s tovorom vred — ter jo prenesel dvorni kočiji s pota!
Sicer pa dotičnih 50.000 Din sploh ne more tangirati neznosnosti
občinskih finančnih bremen; — kaj še!

4. Navedeni članek — plus oni v »Jutru« z dne 12. marca
t. l., ki je poln maliciozne ironije, — je izzval povod, potrebo
in priliko, da lahko enkrat tudi mi povemo to in ono, kar nam
ne prija na razmerah. Omembe vredno je n. pr., da je laska
učiteljsvo skrajno miroljubno, da ni nadležno nikomur, ne odri-
va nikogar od sklade, se ne vsiljuje nikjer, tiho prenaša žalitve
razmere in neprijetnosti svoje stanovske usode, živi rezervirano,
solidno, trezno in skromno, ne povzroča prav nikakih nepriklj
ne Laskanom in ne okoličanom ter se briga prav za prav
ednolote za svoje dolžnosti, pred vsem želeč vse dobro šoli,
mladin in narodu. Zato se pa tudi ne pusti papirkčati, per-
siflirati, žaliti, zapostavljati in poniževati od prav nikogar.
Z malenkostnimi izjemami se je udeleževalo tekom raznih
dob v vseh mogočih izvenšolsko koristnih vidikih in smerih
(incl. v številnih društvih) ter imajo posamezniki med njim
po 20 in še več let narodnega in kulturnega dela za sabo —
a v zvezi vsemu se ni našel v Laskem še nikdar kak izvenšolski
dopisnik (izvenšolski g. Z...), ki bi imel tudi za žrtve učiteljsva
in za prej navedene lepe šolske prireditve kako dobro in
priznalno besedo. Skoro nobena notica, ki se je vobče kdaj nana-
šala na šolo ali zlasti še na kako učno moč, še ni bila dosihdob
brez — žela ali kakega »škorpijona med rožami«.

Iz subjektivnega duševnega vidika nekaterih tukajšnjih
dopisnikov ni vredno idealno ter nesebično šolsko in učiteljsko
delo niti počenega groša. Še sulci pod mostom, — kadar se
drstijo, nadalje divji prašiči, (včasih celo kake oštarijske čenče)
— so v Laskem prej deložni časopisne pozornosti, nego najljepši
pojavi prosvetnega dela, bodisi kakršnega že. Koliko permanent-
nih in slučajnih avtorjev participira na lovorjem vencu navede-
nih žurnalističnih zaslug, nam kajpak ne more biti točno
znano. Javno pa je seveda, da učiteljsvo radi njihove nenaklonje-
nosti ne pretaka solz, — ker ve vsaj to, da stoji za njimi
razmeroma malo simpatizerjev — in ker lahko opazuje, kako
okrog njih polagoma kopneva plast oboževalcev. Šola na srečo
ni tako osamljena, da bi lahko bilo to v veselje in oporo neki
pobožni želji — ter ima mnogo — mnogovoč ljudi na svoji
strani, nego je morda gotovim osebam ljubo. Tudi stljan obisk

(in druge okolnosti) povodom poslednje prireditve 12. januarja
t. l. je to ponovno prav živo pokazal. Lahko se reče, da je do
99% vseh občtanov in faranov, ki dajo učiteljsvu in šoli vsaj
mir, če že več ne. Konstatiramo hkrati, da so neke osebe s težko-
prebavljivimi lastnostmi — posmodile in vpepile v Laskem že
več kot enega idealista (šolniške in izvenšolske stanovske pri-
padnosti), ki je zaradi razočaranja postal mrtev za družabno, dru-
štveno, prosvetno in javno življenje. Le s kopirivami po njem —
po učitelju(ici) — kadar in kjer je količjak prilika za to; —
sigurno bo potem dosti rajši in s tem večjim veseljem »delal«!
Tisto izzivajoče, ponižajoče, porogljivo in diskreditujoče ošvr-
kavanje s curki sarkazma na vse strani in če možno po vsako-
mur, ki se slepo ne priznava k neki nezdružljivi interesni atmo-
sferi, kakršna se je pri nas razpasla, je tipično za zunanje
obeležje, ki karakterizira naš mali Jeriho že par let sem. Mi
(podpisani) smo prvi, ki javno odklanjamo take metode — in
čedalje več glasnikov je v kraju, ki jih postajajo istotako siti.

Po vojni so prišli tudi po slovenski pokrajini v modo
čisto posebni vidiki za vršitev takozv. »narodnega dela«, ki pa
se niso nič kaj idealno strinjali z interesi srčne kulture, treznosti,
notranjega prebujanja, prosvitljanja in duševnega požalt-
njevanja v poštev prihajajočih širših mas našega ljudstva. Dolž-
nosti podrobnega in nedonosnega narodnega dela so se jele širom
domovine odrinjati in prepučati skoro izključno nižje stojčim,
šibko situiranim, kakorkoli odvisnim in za vsakdanji kruh se
borečim osebam. Precejšnji del višje-stojčih inteligentnih in
drugih plasti pa se je začel vse preveč vdajati slabostim ne-
strpnega politikovanja izgovarjajoč se včasih tudi na dekorum
svojega družabnega položaja!

Učitelju(ici)? — Temu se seveda od te strani še v
sanjah ni pripoznavalo prava, da bi smel istotako čuvati in paziti
na svojo avtoriteto.

Da se pokrije lastna komodnost gotovih (osobito v zlate
čase povojnega pšeničnega klasja neozdravljivo zaljubljenih) —
slojev, je bilo treba in je treba kajpada neprestano s prstom
kazati v prvi vrsti na učiteljsvo — češ: Čujte školniki — le
med narodo! Vi ste poklicani, biti apostoli naših edinozveličavnih
ljudskih programov. — Vi ste kakor ustvarjeni za to, da regu-
lirate z nami vred svoje dnevno politično prepričanje vsakikrat
po najnovejših številkah in signalnih geslih naših vodilnih
glasil! — Vi ste designirani za misijonarje naših pravovernih
evangelijev, za kolporterje naših nezmotljivih »pastirskih listov«,
za fanfariste in naše banderonosce! — Vi ste izvoljeni, prosvetno
pozvani in že eo ipso naprej izbrani širokim narodnim masam
za naše podrobne šarže, blagovestnike, Mesije! Mi — gospodje
— namreč nismo določeni za taka dela, ki ne neso nikakih do-
hodkov in drugih koristi; pač pa spada to v dolžnostno sfero
učiteljsva! To je vendar jasno! Čemu vas pa prav za prav imamo?
Svirajte, igrajte in pevajte! Bodite harlekin in glumači! —
Prirejajte društvenemu blaginju in plebsu — (kakor je to
od gotove strani na tihem misljeno!) — v uteho in radost za-
ljubljeni Talijanci, plehke komedije, literarno-piškave burke,
posli-humoristične Hanswurst-nastope za Silvestrove večere in
druge prilike, odrske prizore za ljudski krohot in kratek čas
itd. — samo da bo narod vesel — in zadovoljen z vami in nami,
t. j. oni del naroda, ki je »naš« in ki ne potrebuje samo kruha,
ampak tudi iger, smeja in zabave — in ki po vsej pravici
zasluži, da mu vi školniki ustvarjate take »prosvetne možnosti«,
da bo lahko po mili volji rajal, pil, plesal in se razvedril;
— saj nam vendar pomaga držati naše pozicije!

Res je, da skoro vse povojni deceniji je učiteljsvo na ko-
mando in pritisk raznih menjajočih se oblastnikov in pobornikov
seizijske politike trtilo svoj prosti čas, svoje najboljše sile in naj-
lepše ideale ponekod izključno za nekaj, kar je bilo v modi le
od danes do jutri, t. j. za fantome posameznih diletantskih
politikov — za njih papirnathe stavbe, fata morgane in iluzije
za njih pretjne in minljive pokrete brez zmožnosti ukorenin-
jenja v narodu ter brez vsakršne etične ali trajno-kulturne
koristi zanj, z eno besedo: za tkzv. mačkinje zlato.

Vprašati bi se dalo svedoke prošlih dni, li nismo tudi v
Laskem tiste čase dovolj pridno oskrbeli dotičnemu delu ljud-
stva za veselice, zabavo, muziko, ples in dirindaj? Li nismo
tudi takrat dovolj »pjevati in svirati«? Mogoče je bil
že dopisnik kdaj teh »dobrotvorstev« deležen? Li nismo v onih
dneh tudi dokaj pridno komedijantili ter »eksercirali« i za i pred
kulisami? (vsaj nekateriki izmed nas?) Na žalost so se ravno
vodilni gosposje najtežje pogrešali med onimi, kojim je vse to
veljalo. Kako pa da se ni to ne takrat in ne kasneje umelo
ceniti? Za nos vlečene žrtve se prej ali slej sigurno izpametujejo.
Posledica je po navadi: »Oblajenje za vse skup, za osebe in za
stvari«! Pa tudi postarali smo se odtilej posamezniki in zresnili,
hvala Bogu! Številna razočaranja v vrstah slov. učiteljsva so
rodila skoro vseobče izmodrenja. Tudi drugod in ne samo pri
nas. Saj so izostali javnim nameščencem od strani bivših poli-
tikov vsi honorarji-zlatih obečanj! Nekateri izmed slednjih pa so
znali operirati celo z — grožnjami! Ali nemara tudi v Laskem?
O — kajpada! Zato prepučamo malikavosko zaverovanost do
takih ljudi: — osebam, ki imajo namj namj ponosa nego mi.

Kaj pa določbe prosvetnih zakonov? Prav nič ni bilo
tam pisano o navedenih variantah bivšega »narodnega prosvet-
čivanja«! Kar se pa tice učenja državnega zakona o narodnih
šolah, predvideva isti za učiteljsvo sicer mnogo narodnega dela
(komedijantskega seveda ne!), ker opredeljujejo šš tovrstno
udeleževanje kot vseskozi solidno, resno, trajno, dalekosežno ter
v istini kulturno-izobraževalno. Veljati pa mora seveda vsemu
narodu (a la S. K. J.) in ne samo posameznim staro-partijsko
orientiranim slojem.

Ta pravce so poedini idealisti laskkega učiteljskega zbora
začeli smatrati za pravičen že pred leti. Seveda — skupina nam tako
»naklonjenih« ljudi, ki vedri pod dežniki »Jutrovih« dopisnikov,
se v svoji zakrknjenosti bržkone do smrti ne bo mogla sprijaz-
niti z njim.

6. In še nekaj kaj bi učiteljsvo menda sopomagaljo pri
padcu v nemilost v očeh gg. člankarjev bi bilo danes dobro
povedati. V Laskem so namreč omizja, iz katerih se je občut-
ljivejši del učiteljsva jel polagoma umikati — dokler se ni na-
posled sploh umaknil. In zakaj? Kdo za božjo voljo naj prenaša
neskladnost večnih zbadljiv na rovaš našega (navidežno toli
obilnega!) prostega časa? kdo neosnovane očitke zaradi že ome-
njene točke »narodno delo«, ki ga baje vse prepelič vršimo? —
kdo naj stalno in še povrh dobrodušno prebavlja sploh razne
neprijetne glose ali kakorkoli mišljene degradujoče pišice, ki
veljajo našemu stanu? Nikdar pa se nismo doživeli, da bi ta
ali oni član družbe blagovolil povzdigniti svoj dobrohotni glas
v prilog izboljšanja naših gmočnih prilik! Ali smo
mar res z našim stanom v Laskem še za 100 let nazaj? — Ali
mi — ali pa osebe s takimi neljubimi vrlinami? Kaj bo bolj
točno?

Lasko učiteljsvo je toliko taktno, da respektira vse soob-
čane, se ne vitka v nikake tuje stanovske zadeve in privatne
razmere, pusti živeti vsakega po svoje, želeč za sebe istotako

Najboljše in najcenejše
OLJE zoper prah
kakor tudi
ŠOLSKE GOBE
nudi
ORIENT, D. Z. O. Z.
LJUBLJANA, Dunajska cesta 14

samo le eno: ljubega miru. Našega mišljenja je tudi mnogo
druga mešanstva, ki čedalje težje prenaša zastrupljenost tu-
kajšnjih lokalnih razmer. Na žalost je namreč vsepovsod slišati,
da menda ni zlepa najti družabno bolj klaverno razbitega in
diskreditiranega kraja, nego je Lasko.

7. Na silno slab in ogorčen odmev je tudi naletela zares
»groba« beseda člankarja z dne 29. januarja na naslov primorskih
učiteljev, ki so se dopisniku deloma že primerno oddolžili v
»Učiteljskem Tovaršu«. Mogoče je momentano, ko je naša država
poleg domače nadprodukcije na učnih močeh sprejela v službo
povrh še dokaj primorskih učiteljev-beguncev, res preveč učitel-
stva na razpolago, toda na drugi strani kažejo diverzni znaki,
da trpi Slovenija ne samo sedaj, ampak celo že nekaj let sem i
na vzporedni nadlogi nadprodukcije raznih potrebnih in nepo-
trebnih, dostikrat zelo netaktnih podeželskih dopisnikov, ki
sicer ne obtežujejo občinskih proračunov, pač pa polnijo predale
naših ljubih slov. listov (kadar jim primanjkuje korektnih dnev-
nih snovi) — često s prav ničevimi in piškavimi novicami, v
domišljiji seveda, da vršijo s tem kolosalno, požrtovalno, ide-
alno in nad vse dragoceno »narodno delo«, ki mu gre na vsak
način Nobelova nagrada in strmeče občudovanje že na zemlji,
po smrti pa najmanj — občinski spomenik. Med njimi bodo tu
pa tam menda tudi kakim mogočnjaki, ki mislijo, da lahko delijo
po mili despotiki volji poljubne in žaljive lekcije na vse strani.
Ako bi se nekateri izmed navedenih blagovolili v svrhu olaj-
šilne razbremenitve Slovenije istotako odločiti od novo in lepo
domovino v Južni Srbiji, event. tudi v Albaniji ali Prokletiji,
bi to naši banovini sigurno ne povzročilo prav nikake uime.
Besede mičejo, vzgledi vlečejo; — in še to: kakor se v gozd
kriči, tako se navadno — n a z a j glasi!

Avtorju dopisov z dne 29. jan. in 12. marca t. l. — pa najsi
bo kdor že — priporočamo, da si natakne odsihdob z ozirom na
vsaj eno rokavico. Za dopolnjujoči par se bodo sčasoma zglasili
menda še kak drugi — ranjenci. Danes samo toliko v njegov
album za — zlate črke.

8. Končno še pripomnimo, da bo učiteljski zbor umel
izvajati — če treba — prav energične konsekvence z ozirom na
neprijateljsko sapo, s katero operirajo proti njemu Jutrovi do-
pisniki — incl. njihov intimnejši krog vernikov že dalj časa.

Pišce, nakane in glose — ki se kujejo zoper nas in in
izven časopisja, se vodijo v evidenci.

Dragi javni nameščenci — osobito učitelju(ica) — dosti si
v teh-le poprevratnih letih pretrpel na socialni degradaciji, na
ponižanju in razaljenju ter na pritajenem samopremagovanju
vzpricho neprestanih »Damoklejevih mečev«, s kojimi so te držali
v sahu razni opasni strankarski teroristi; — dosti je bilo grudega
denunciranja in gorja vsled službenih premetavanj — in na
času je že, da smes enkrat s sproščenim ponosom pokazati svoj
odpor — ter se postaviti po robu napram vsakomur, kdor bi
še p. 6. januarju 1929. hotel napram tebi prakticirati
s poskusi starih in prošlih metod. Danes? — Danes nam je
čas, služiti edinole Nj. Vel. kralju, njegovim zakonom ter
vsemu njegovemu troedinemu, milemu in dragemu narodu; —
v ostalem pa prav nikomur drugemu več!

SAPIENTI SAT!

Kislinger Juro s. p. — Benko Vekoslav s. p. — Drobnik An-
tonija s. p. — Stegenšek Josipina s. p. — Jerše Milko s. p. —
Mayer Ernest s. p. — Kubica Bogomila s. p. — Kotnik Josip
s. p. — Bobek Marija s. p. — Potočnik Sonja s. p. — Gruđen
Franc s. p. — Koderman Milena s. p. — Kocjan Angela s. p. —
Zitnik Maks s. p.

Nove knjige.

—k »Vezilja«. »Vezilja« mesečnik za ruč-
ni rad, broj 2. za mesec februar. U listu se
nalaze uzorci stolnjaka, zastora, pokrivača za
okrugli stol, postolnjaka, jastuka, zaslona i
t. d. Posebno treba istaći pažnju koju »Vezil-
lja« posvećuje narodnom našem vezivu, pa
donosi u slici garnituru za krevet u narodnom
stilu, garnituru za južinu ukrašenu vezom po-
krstice po motivima iz Dalmacije. List se na-
ručuje kod uprave »Vezilja«, Zagreb. Samo-
stanska 2/I. a preplata mu je za tri meseca
30 Din. Pretplatnice »Ženskog Lista« dobiju
»Vezilju« uz cijenu od 20 Din za tri meseca.

MALI OGLASI

Mali oglasi, ki stikajo v posredovalne in socialne
namen obelastva, vsake besede 50 par, Najmanjši
znos 5 Din

Posečajte hotel Mariborski dvor, Andrej
Oset — kopalnice, klubove, sobe, prenočišča,
garaže.

Šolski upravitelj v Laverci pri Ljubljani
proda po prav nizkih cenah najnovejše nizke
vrtnice (grmici), prvovrstne velikocvetne gla-
dijole krasnih barv in izvrstne natiški fižol
rumenih strokov brez žil z imenom »Mo-
slinec«.

18 Din likanje moške, damske obleke.
Gg. čitateljicam in čitateljem se za likanje,
čiščenje, popravljanje tudi obračanja garde-
robe priporoča: Wallet Express, Ljubljana
Stari trg 19.

Najboljši dohodek obema Učit. domovoma je, ako vse potrebščine naročate le potom Učit. poslovalnice.

Priporočamo Vam
PUCH KOLESA
ki so vedno najboljša!
Dobe se po solidni ceni, tudi
na obroke, le pri trdki
IGN. VOK
LJUBLJANA — NOVO MESTO

Pelikan
Zaloga barv, tušev in radirk
GÜNTHER WAGNER, WIEN X./1.
Povsod na zalogi. Tiskovine na zahtevo.

Primerna ter koristna darila
so samo
Gritzner in Adler
šivalni stroj in kolo ter pisalni
stroj URANIA. Najboljši mate-
rijal in lepa oprema samo pri
JOSIP PETELINC, LJUBLJANA
Telefon 2913 blizu Prešernovega spomenika. Telefon 2913
Za šolo in učiteljsvo poseben popust.

OBVEŠTILO — ZAHVALA

Gospod

Franc Wesiak

učitelj v p., častni občan občine Sv. Križ pri Rogasli Slatini itd., je v soboto dne 22. marca t. l. na svojem posestvu v Orešju blizu Ptuja v visoki starosti 80 let, po kratkem trpljenju izdihnil svojo blago dušo. Njegove zemeljske ostanke smo v ponedeljek dne 23. marca ob 10. uri izročili materi zemlji na pokopališču župnije Sv. Petra in Pavla v Ptuju.

O tem obveščamo vse njega dobre prijatelje in znanke, posebno njegove stanovske tovarše in prijatelje, da ohranijo nam tako ljubelega pokojnika v naših spominih.

Istočasno pa nas v že dolgo t. d. se z hvalimo za tako lepo in častno spemstvo ob pogrebu vsakomur po rabi in vsem, ki so od ljudi in daleč prišli, da so izkazali pokojniku ljubav in čast na njegovi zadnji poti, os bito pa domačemu župniku č. g. duh. svet. A. fonu v Sv. ur. v. d. vo pogrebu in tolažilne besede, g. Tomažu Kurbu-u, šol. uprav. iz Rogaske Slatine pa za iskren nagrobni govor.

Bog plačaj vsem!

Orešje pri Ptuju, 24. marca 1930.

Žalujoci s rodniki.

IZDELOVANJE DAMSKE
IN MOŠKE KONFEKCIJE**„ELITE“**

D. Z. O. Z.

LJUBLJANA
PREŠERNOVA ULICA 9

prodaja

damske, moške in
deške konfekcije.

NA DEBELO!

NA DROBNO!

PRVOVRSTNO IZVRŠENJE PO-MERU!

VELIKO TRGOVINA

F. König

CELJE

Velika izbira igrač,
galanterijskega blaga
in gramofonov,
kakor tudi žepnih
predmetov in raznih
kovčegov.

Hotel „TRATNIK“

Ljubljana, Sv. Petra cesta 25

priporoča lepe zračne sobe

**Kdor oglašuje
ta napreduje!****Najnovejši modeli.**

Oglejte si igrače in otroške vozičke, tricikle, holenderje, male automobile, šivalne stroje, najnovejša dvokolesa, pnevmatiko itd. Velika izbira. Prodaja na obroke. Ceniki franco. **TRIBUNA F. B. L.**, tovarna dvokoles in otroških vozičkov, Ljubljana, Karlovska cesta 4.

A. ŽIBERT

TVRDKA

priporoča za spomladansko sezijo svojo veliko in bogato izbiro najnovejših damskih in moških čevljev od najnižje do najvišje cene. — Blago prvovrstne kvalitete. — Prepričajte se!

LJUBLJANA * PREŠERNOVA ULICA

UNDERWOOD V

pisalni stroj

dobite pri tvrdki

Telef. n. 29-80.

Lud. Baraga // Ljubljana, Šelenburgova ulica 6.

L. MIKUŠLJUBLJANA
MESTNI TRG 31 13**DEŽNIKI**Na malo. Na veliko
Usposobljeno leta 1835
Kontaktirajte 2282**PREVLADUJE POMLADANSKO
MODO!****A. & E. SKABERNE
LJUBLJANA****ELEGANTNE POMLADNE NOVOSTI!****Za veliko noč**

si nabavite potrebna oblačila
itd. zelo ugodno pri znani tvrdki

DRAGO SCHWAB

LJUBLJANA, DVORNI TRG 3

Specijelno angleški in češki kamgarni, ševjoti itd. (tudi na metre) v najmodernejših vzorcih, perilo ter razni drugi modni in sportni predmeti, dežni plašči itd.

**Naročajte vsa tiskarska dela
za društva, šole, urade itd. itd.
v Učiteljski tiskarni v Ljubljani!**